

איגוד המתכננים בישראל
رابطه المخططين في اسرائيل
Israel Planners Association

ניוזלטר מספר 333: יוני 2023

חדשות האיגוד

מתכננות ומתכננים יקרים.ות

בכנס השנתי של האיגוד היה מספר שיא של כ-900 משתתפים מכל הקשת הרחבה של העוסקים במקצוע התכנון. זכינו, בזכות שיתוף הפעולה עם עיריית ירושלים, באירוח באחד המתחמים היפים ומעוררי ההשראה במרכז ירושלים ונהנינו ממגוון גדול מאד של תכנים מעוררי מחשבה. היקף הדיונים ואיכותם מלמדים על מקומו וחשיבותו של תחום התכנון כדיסציפלינה המאגדת בתוכה שפע גדול של נושאים המשפיעים מאד על איכות החיים של כולנו.

לאורך כל השנה, וגם בימים אלה, ועד האיגוד ממשיך לעסוק **בחיזוק מעמד המקצוע** וזכויותיהם של מתכננות ומתכננים. במליאת הפתיחה של הכנס הבטיח מנכ"ל מינהל התכנון המתכנן רפאל אלמליח כי יפעל להסדרת שכרם של המתכננים בשירות המדינה. אנחנו מקוות שהבטחה זו יחד עם פעולות נוספות שהאיגוד יפעל ופועל לקידומן יחזקו את מעמד המקצוע. נמשיך ונעדכן בהתפתחויות.

בימים אלה הגשנו שוב פניה לאחד ממשרדי הממשלה בדבר הדרת מתכננים ממכרז שפורסם. **אם אתם נתקלים** במכרז או מודעה בנושאי העיסוק שלנו החסומה בפני מתכננים אנא העבירו לנו **ונטפל מיד**.

אנחנו נערכות לתכנון שנת הפעילות הבאה: **נשמח לקבל מכם הצעות** לערבי עיון מקוונים, סיורים שתוצו להדריך או כל פעילות אחרת שאתם מעוניינים לקדם כחברים פעילים באיגוד.

כמו תמיד: אנו מזכירות את **החשיבות הגדולה שבחברות באיגוד**, פעולה אקטיבית שנתית ובה תשלום דמי חבר עבור האיגוד המקצועי שלכם, שלכן ושלנו. ללא חברותכם.ן לא תתאפשר הפעילות החשובה לטובת מעמד

המתכננים ולא תתאפשר הפקתם של הארועים המעשירים כמו הכנס השנתי.
כל הפרטים [באתר האיגוד](#).

אתן. מוזמנים ומוזמנות להנות מחדש מהכנס השנתי, עם הקלטת מושב המליאה המרתק
והמעשיר "[בלב העיר-התחדשות מרכזי ערים](#)" בערוץ היוטיוב של האיגוד ו[סיקור שני ימי הכנס](#)
בעמוד הפייסבוק של האיגוד.

שלכן,
רחל ותמי

דרושים: מאמרי דעה

מדור מאמרי דעה - המדור החדש בניוזלטר הדו חודשי של האיגוד!
חברי איגוד? [מוזמנות ומוזמנים לשלוח אלינו](#) מאמר בנושאי תכנון ואנו נפרסם אותו בניוזלטר
כמאמר דעה.

אנו שומרות לעצמנו את הזכות לבחור את המאמרים שיפורסמו ולקבוע את מועד פירסומם.

אחד האתגרים בכנס הוא הרצון לשלב מושבים ודוברים רבים כדי לאפשר השתתפות מקסימלית, לחשוף דעות ונושאים חשובים ולייצר דיונים מעניינים אל מול החשש לייצר תחושת החמצה מול החלק הגדול של המושבים המקבילים. כיוון שכך אנחנו מפרסמים ב**קישור הבא** סיכום של כל מושבי הכנס, כולל תובנות שנכתבו על ידי היו"רים, ותודתנו נתונה להם על כך.

להלן, בכל זאת, לקט תובנות מרכזיות מסיכום המושבים:

שאלה מרכזית שעלתה היא מה תפקידו של התכנון כמכתיב מהלכים עתידיים בתקופה המלאה אי ודאות בכל תחומי החיים? מה היכולת לחזות מהלכים עתידיים ולהכתיב פתרונות מחייבים בתקופה של שינויים דרמטיים ומהירים? נשמעו אמירות רבות בעניין הפער הגדול בין שאיפות המתכננים לבין התוצאות בשטח, והמסקנה היא שכנראה לא ניתן להגדיר במדויק את התוצאה הסופית. האתגר המסתמן הוא איך לייצר תכנון גמיש ובקצוות פתוחים, כזה המסוגל להתאים את הפתרונות למצבים משתנים ולהישאר רלוונטי גם לאור שינויים ומצבים בלתי צפויים.

מול עינינו הולכת וגוברת **ההתפתחות טכנולוגית של כלי התכנון**. הוצגו כלים חדשניים לתכנון תחבורה, להערכת תכניות, לתכנון בראי שינויי האקלים, לשיתוף ציבור בתכנון ועוד. מול זה נשמע שיח ביקורתי על השינויים הטכנולוגיים המהירים והדרמטיים שמתחוללים כיום ואיך בעצם הם **משפיעים על זכויות התושבים ועל האזרחות העירונית**. גם בתחום שיתוף הציבור סופר על ניסיונות חדשניים, למשל באמצעות בינה מלאכותית, להם מרחבים שלמים לא יכולים להיות חשופים.

נושא נוסף שעבר כחוט השני בין המושבים השונים הינו התובנה כי **תכנון טוב חייב להיעשות תוך שיתופי פעולה אסטרטגים בין שחקנים, בעלי עניין ושותפים שונים**. שותפויות כאלה עשויות להוביל להצלחות בהשגת המטרות, מבחינת "השלם גדול מחלקיו". דוגמאות רבות הוצגו: בתהליכי התחדשות מרקמים עירוניים, בהטמעת תכנון מבוסס אקולוגיה ובהשבת נחלים לעיר, או בקידום איכות חיים של אוכלוסיות שונות כמו ילדים צעירים ואזרחים ותיקים. נאמר שהרשויות המקומיות הן המפתח לקידום שיתופי פעולה כאלו, והן הזירה הטובה לבחינת גישות חדשניות ולא שגרתיות.

בהקשר של התחדשות עירונית, שאלה מרכזית במושבים רבים הייתה **מה הייחוד של מרכז עיר?** או במילים אחרות מדוע החזונות הנכתבים למרכזי

הערים לעיתים מאד דומים זה לזה? במושבים הוצגו **דוגמאות לגישות שונות להתחדשות מרכזי הערים בהתאם למאפיינים ייחודיים** – והודגש הצורך לאפיין את הייחוד של כל סביבה עפ"י היתרונות היחסיים שלה. עלו שיקולים כמו כוח קניה מול מרכזים מתחרים, מגבלות פיתוח בהתאמה לצרכי אוכלוסייה ותרבות, הקושי שבחוסר כלכליות של התחדשות בפריפריה ועוד. מתוך הסקירה הקצרה של האתגרים, הכישלונות וההצלחות בפרויקטים השונים, ניתן להתרשם שפתרונות ואסטרטגיות מעניינים קיימים, ושיש בהם כדי לתרום למימוש החזון למרכזי ערים – כמוקדים פעילים, הומים וחיוניים.

שימושי הקרקע בעיר. הרכבם, מידת הערוב שלהם ומידת ההכתבה הקשיחה בתכנון של מאפייניהם היו אחד הנושאים החשובים שעלו. רוח הדברים הייתה ניסיון לשנות את הפרדיגמות הישנות של הגדרות קשיחות של שימושים, וחתירה למגוון גדול של שימושים בסמיכות ובנגישות נוחה באמצעים לא מוטוריים ובתחבורה ציבורית. היו דיונים על השינוי שעוברים אזורי התעשייה והמשמעויות של שינויים אלה על השתלבותם בעיר ועל הכלכלה העירונית. נשאלו שאלות לגבי תפקיד המע"ר המסורתי והמידה בה הוא עדיין צריך להיות מובחן ומאופיין בשימושים ספציפיים, או לחילופין, אולי יש לחתור לפיזור ולשילוב שימושי תעסוקה בכל המרחב העירוני.

אנחנו שוב מודות לכל מי שתרום ע"י השתתפות במושבים או ניהולם, ולכל באי הכנס.

יקיר התכנון 2023

ישראל ולוליהו המחיי

צילום: חן ליאופולד באדיבות מכון ירושלים למחקרי מדיניות

מתוך נימוקי השופטים

מתכנן פרופ' (אמריטוס) אליהו שטרן, מתכנתת תמי גבריאל, מתכנן אורי פוגל, מתכנן פרופ' ערן רזין

המתכנן ישראל (לוליק) קמחי הוא יועץ עצמאי בנושאי תכנון עירוני ואזורי ששימש שנים ארוכות בתפקידי תכנון ועיצוב מדיניות במגזר הציבורי ובאקדמיה. הוא דמות מרכזית בתכנון ירושלים מזה קרוב ל-60 שנה ואין שני לו בידע המקיף והמעמיק על התהפוכות בתכנון העיר מימי היותה חצויה ועד היום.

כגיאוגרף ומוסמך בלימודים עירוניים הוא החל את דרכו המקצועית בשנת 1964 כחבר בצוות תוכנית האב לירושלים – התוכנית הראשונה מאז ימי המנדט הבריטי. התוכנית, שהיה שותף לעיצובה, אפשרה את המעבר מעיר חצויה למאוחדת.

מתוך דבריו של לוליק:

"לפני סיום עבודתנו פרצה מלחמת ששת הימים ששינתה את פניה של ירושלים מקצה לקצה. צוות התכנון התבקש על ידי טדי קולק, ראש העיר המיתולוגי, להמשיך את עבודתו בעיר שחבורה לה יחדיו. הצוות שהיה מורכב כולו מילידי ירושלים, היה מוכן לכך, שכן אחת מהנחות היסוד עוד מראשית עבודתו הייתה, שהעיר תאוחד מחדש. לא ידענו שזה יקרה במהלך עבודתנו אך היינו ערוכים לכך."

בשנים 1974-1986 קמחי היה מנהל האגף למדיניות תכנון של ירושלים ובהנהלתו נקבעה דמותה של ירושלים המורחבת, הכוללת שכונות "חיצוניות", שימור מתחמים ומבנים, בניית מבני תרבות ועוד. במסגרת זו הוא הכין תוכניות אב רבות שאומצו כתוכניות הקובעות את עקרונות הפיתוח העירוני. הוא שימש יועץ במועצה לביטחון לאומי בהקשר לגדר הביטחון בירושלים ובצוות החשיבה על הסדרי שלום בירושלים. ייסד את תכנית האב לתרבות לאוכלוסייה החרדית בירושלים ואת תכנית האב למערכת החינוך במזרח ירושלים.

מתוך דבריו של לוליק:

"במסגרת פעילותו ערך האגף תכניות בנין עיר רבות לשכונות ירושלים, בעיקר לשכונות מזרח העיר, הכין מאות רבות של ניירות עמדה וחוות דעת, קבע למשל את מיקום גן החיות התנכי, את אצטדיון טדי, ערך תכנית רכיבה על אופניים לעיר, קבע את הפרוגרמה

שימש משנת 1983 כחוקר בכיר במכון ירושלים למחקרי מדיניות. מחקריו הניבו עשרות מאמרים וספרים, שהתבססו על ידע מקצועי ועל עבודת שטח. בזכות מחקריו הוא נבחר ליושב ראש המועצה לשימור אתרים בירושלים.

על פעילותו לעיצוב דמותה של בירת ישראל והנחת היסודות לתכנון העיר, על מחקריו הרבים, החלוציים, בתחום התכנון העירוני והאזורי ועל עשייה למען שימור נכסי המורשת הבנויה מצאנו את ישראל קמחי ראוי לאות יקיר התכנון לשנת 2023.

מתוך דבריו של לוליק:

"אני שמח שבחרתי במקצוע המרתק הזה, שנועד בראש ובראשונה להטיב את חיינו בערים ובאזורים הכפריים, תוך שמירה על איזון נכון בין הפיתוח והבנייה לשימור המורשת הבנויה והשטחים הירוקים הפתוחים."

עבודת דוקטורט מצטיינת

אדר' דפנה לזין, עבור התזה:

The fragmentation of planning as an opportunity for social mobility of the lower-middle class :A critical perspective on urban renewal processes.

בניגוד לטענה הרווחת שהתחדשות עירונית וג'נטריפיקציה מובילות לדחיקתם של התושבים, לזין איתרה, באמצעות מחקרה בבת-ים, פלח של דיירים בעלי דירות ממעמד בינוני ובינוני-נמוך שמצליחים, הודות להתחדשות העירונית, לבצע **ניידות חברתית במקום**.

הנחייה: ד"ר מירב אהרון-גוטמן, הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים, טכניון

עבודת מאסטר מצטיינת

נדב רוזנצוויג, עבור התזה: "המרחב העירוני ומעמד הפריקריאט: תנאי עבודה ושימושי קרקע בעיר הניאו-ליברלית"

רוזנצוויג בוחן את **דפוסי השימוש העירוניים של עובדות ועובדים בשוק העבודה העכשווי**

ומטושטש הגבולות של זמן ומרחק אל מול מבנה העיר בפועל והתפיסה העירונית הניאו-ליברלית של עירוב שימושי קרקע, הליכתיות וביסוסה על כלכלת ידע ופיננסים. הוא מסיק, באמצעות מתודות מחקר מתוחכמות, כמותניות ואיכותניות, כי אלו אכן תואמות. הנחייה: ד"ר אמיל ישראל, הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים, טכניון

עבודת מאסטר מצטיינת

אפרת ברמלי, עבודת המחקר: היבטים מרחביים ותפקודיים בפרויקט פינוי-בינוי: המקרה של נווה שרת

כחלק מחשיבותו ומרכזיותו של נושא ההתחדשות העירונית, המחקר בוחן היבטים מרחביים ותפקודיים באמצעות ניתוח מסמכי תכנון ותחביר המרחב (place syntax) לפני ואחרי תכניות פינוי-בינוי. ממצאי המחקר מצביעים על הצורך בכברת דרך נוספת ל**יצירת מוצר תכנוני שמשקלל את הממדים התפקודיים הפיזיים בתכניות פינוי-בינוי**.

הנחייה: פרופ' יצחק אומר, החוג לגאוגרפיה וסביבת האדם, אוניברסיטת תל-אביב

הפרס ע"ש ד"ר אליהו בורוכוב בנושא כלכלי-תכנוני

מרסלה זוהר, עבודת מחקרה בנושא העודף הרגולטורי והשפעתו על עלויות הדיור

הקשר בין העודף הרגולטורי והשפעתו על עלויות הדיור היא שאלה מורכבת הדורשת הכרות מעמיקה ומקיפה גם יחד על הליכי ושלבי התכנון והרישוי. אדר' מרסלה זוהר התמודדה בהצלחה עם האתגר הפרקטי והקונספטואלי ביסודיות ובבהירות. עבודתה מאפשרת לנו ללמוד את הנושא לעומק ולתרום למערכת התכנון והרישוי בהתמודדות עם הקשיים של התהליך, בכלל, ויוקר המחייה בפרט.

הנחייה: פרופ' ערן פייטלסון, המחלקה לגאוגרפיה, האוניברסיטה העברית

הפרס ע"ש חגית אדיב-ג'ינאו ז"ל על ערך מוסף ייחודי לתכנון חברתי

אדר' בת-אל יוסף רביד, עבודת הפרויקט: המפנה החברתי של העיר החכמה – תאום דיגיטלי חברתי

הפרויקט של התאום הדיגיטלי החברתי **פורץ דרך בתפיסת העיר החכמה ובדרך ליצירת חוסן קהילתי**. הוא משתמש באמצעים של תשתית פיזית למדידה ואמידת רעיונות חברתיים יחד עם פיתוח מתודולוגיות עבור המעבדה החברתית. בחינת מקרה הבוחן של הפרויקט – שכונת הדר ואזרחיה הוותיקים, הראה כי יישום מודל כזה מאפשר ריכוז וניתוח מערכי נתונים חברתיים בקומפילציה של המרחב האורבני, ויכול להיות שלב חשוב בתהליך קבלת ההחלטות. הנחייה: ד"ר מירב אהרון-גוטמן, הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים, טכניון

וועדת השיפוט: מתכנתת ד"ר נילי שחורי, פרופ' ארז צפדיה, פרופ' יגאל צ'רני

ועדת שיפוט עבור הפרס ע"ש חגית אדיב-ג'ינאו: מתכנתת ד"ר נילי שחורי, מתכנתת חגית נעלי-יוסף, מתכנתת חנה מורן,

דורית פרי, מתכנן אהוד יוסטמן

דרושים.ות למשרות תכנון

[לחצו כאן](mailto:igudm1@gmail.com) כדי להגיע ללוח המשרות למתכננים ומתכננות וסטודנטים. יות לתכנון.
מחפשים מתכננים. ות? שלחו אלינו את פרטי המשרה: igudm1@gmail.com

קולות קוראים, כנסים ואירועים

הוועידה השנתית ה-51 של האגודה הישראלית לאקולוגיה ומדעי הסביבה. הבמה והפורום לשיח סביבתי ופורה בין גופי ממשל, חוקרות ומומחים סביבתיים, נשות תקשורת, נציגי תעשייה, ארגוני חברה אזרחית והקהל הרחב, בתחומי מחקר ומדע, קידום ויישום מדיניות, פיתוח ופעילות עסקית.

ימים ד' ו-ה', 12-13 ביולי 2023. ביתן 2, אקספו תל-אביב.

לפרטים והרשמה

הקונגרס השנתי ה-35 של AESOP. הכנס השנתי והמקיף של איגוד בתי-הספר האירופאיים לתכנון, כולל נציגות ישראלית של פרופ' רחל אלטרמן כדוברת מרכזית. מחקרים על מורכבות, גבולות, מדיניות או תיירות, מושבים מיוחדים על ערים מתכווצות, וימי

